Қызыл кітап

- Қазақстан Республикасы аумағында жойылу қаупі төнген және сирек кездесетін жануарлар мен өсімдіктердің сипаттамасы берілген арнайы басылым.

Түрлердің сиптатамасы

- Балықтар мен балықтәрізділер
- Қос мекенділер
- Бауырымен жорғалаушылар
- Құстар
- Сүтқоректілер

Барыс

Сирек, таралу аймағы тарылып, саны кемуде. Тянь-Шань, Тарбағатай, Сауыр мен Алтайдың биік жоталарында таралған;

Қазақстанда жалпы саны - 200 бастан аспайды;

Қызыл қасқыр

Қазақстанда жойылып кетуі мүмкін. Тянь-Шань мен Алтайдың биік жоталарында тараған, таудың жоғарғы белдеуінің жартасты, үстірт тәрізді және орманды учаскелерін мекендейді. Қазақстанға тыс жерлерден келуі мүмкін. Негізгі қоректері - тау түяқтылары;

Алтай арқары

Сирек, таралу аймағы тарылып, саны қысқаруда. Оңтүстік Алтайда таралған, аласа, орташа және биік таулардың шалғындары мен жазықтау учаскелерін мекендейді. Қазақстандағы жалпы саны 60 бас шамасындай

Тоғай бұғысы

Қазақстанда 50-ші жылдары жойылған. 1981 жылы Іле өзенінің бойына жерсіндірілген. Өзендер, жайылмаларындағы қалың тоғайларда мекендейді. Қазақстанда жалпы саны - 200 бас

Қарақұйрық

Сирек, кейбір аудандарда саны кеміп, мекендейтін жерлері тарылуда. Үстіртте, Қызылқұмда, Таукұм мен Іле ойпатында таралған, сексеуіл өскен шөлдерде мекендейді. Қазақстанда жалпы саны 30-50 мың бас

Аққу

Саны кеміп бара жатқан түр. Адам қызметінің әсеріне шыдай алмайды. Қазақстанның Солтүстік, Орталық және Оңтүстік-Шығыс аудандарының 5-6 жерінде көлемді ұяларын жасыруға болатын қалың қамыс - қоғалы ірі көлдерді мекендейді.

Қара тұрпан

Сирек кездесетін түр. Қазақстанның Солтүстік Қазақстан және Көкшетау облыстарының кейбір орманды және орманды даласындағы қалың қамысты терең көлдерінде ұялайды. Қазақстандағы саны өте аз.

Реликт шағаласы

Жойылып кету қаупы бар түр. Бар жоғы 3 жерде - оңтүстік - шығыс Байқал маңын-да, Ордоста (Ішкі Моңғолия) және Шығыс Қазақстанда ұялайтыны белгілі.

Ақ ләйлік

Аз санды түрше Қазақстанда жойылып бара жатыр. Ақ дегелектің ұясы Шымкенттің оңтүстігінде ғана сақталған, кәзір мұнда 15-30-дай ұясы бар.

Бүркіт

Саны азайып бара жатқан, сирек кездесетін құс. Қазақстанда кең таралған, бірақ біркелкі емес, кездейсоқ. Жалаңаш және құз-жартасты тауларды, қыраттарды, қарағайлы және басқа да тоғайларды, өзендердің жайылмасын, сексеуілді шөлдерді мекендейді. Қазақстандағы жалпы саны белгісіз, шамасы бірнеше жүз болуы керек

Кіші аққұтан

Өзінің таралу аймағында сирек кездесетін түр. Қазақстанда Еділдің атырауы мен Жайықтың сағасының аралығымдағы Каспийдің солтүстік жағалауында тал мен қамысы қалың көлдер мен өзендерді, оның тармақтарын және теңіз жағалауын мекендейді. Бүкіл Солтүстік Каспий

аймағында неб **шілік етеді.**

Алтай ұлары

Таралу аймағы шағын сирек кездесетін тур. Қазақстанда Оңтүстік Алтайдың таулы аймағында (оған Марқакөл қорығы да кіреді) мекендейді. Саны белгісіз, бірақ, осындай шағын аумақта бірнеше ондап кездесуі мүмкін

Кесел

Саны кеміп келе жатқан тур. Қызыл кітапқа енгізілген. Қызылқұмды мекендейді.

Зайсан жұмырбас кесірткесі

Зайсан ойпатында аумағы шағын жерлерде оңашаланған популяциялар түрінде тіршілік ететін, таралу аймағы шағын кесіртке.

Жетісу аяқтыбалығы

Таралу аймағы шағын, сирек кездесетін түр. Жоңғар Алатауының эндемигі. Тара-лу аймағының көпшілік бөлігі Қазақстанда.

Кәдімгі бекіре

Популяция жойылып кетуге жақын, мүмкін, Арал су алқабының ерекше өзгеруіне байланысты құрып біткен де шығар. Бұның табиғи таралған жерлері - Арал теңізі мен оған құятын өзендер болатын. Ересектерінің ұзындығы 200 см, салмағы 60 кг.

Балқаш алабұғасы

Соңғы жылдары саны өте жылдам азайып кетті. Алабұға бұрын Балқаш-Іле су алқабында кәсіби аулауда 2-3 орынды алатын. 1970 жылдардан кәсіби аулаудан қалды, Іле өзенінің көптеген тұйық қосалқы суларында құрып кетті.

Каспий миногасы

- Өзендерде су құрылыстарын салу нәтижесінде көбею жағдайының өзгеруіне байланысты бүкіл Каспий алқабында саны өте жылдам кеміп келе жатыр. Теңіз жағалауына жақын, Әзірбайжаннан Жайық өзеніне дейін, таралған

КАУФМАН ҚЫЗҒАЛДАҒЫ

Лалагүлдер тұқымдасы, қызғалдақ туысына жататын көп жылдық жуашықты өсімдік. Қазақстанда Қаратаудың, Талас Алатауының, Өгем жотасы мен Қоржынтаудың тастақты жерлерінде,тау жылғаларының жағалауларында өседі

Грейг қызғалдағы

Лалагүлділер тұқымдасы, қызғалдақ

Лалагүлділер тұқымдасы, қызғалдақ туысына жататын көп жылдық пиязшықты өсімдік.

Қаратау Лалагүлділер тұқымдасы, қызғалдақ туысына жататын көп жылдық пиязшықты

өсімдік

таулар лер

тұқымд н көп

жылды

жотась нтауда,

Талас алдақ

туысын қты

өсімдік

тауларында, Қоржынтауда, Талас және Қырғыз

Дәрмене

Күрделі гүлділер тұқымдасының жусан Күрделі гүлділер тұқымдасының жусан туысына жататын көп жылдық шала бұта Күрделі гүлділер тұқымдасының жусан туысына жататын көп жылдық шала бұта. Оңтүстік Қазақстан облысы Күрделі гүлділер ... жататын көп жылдық ... лысы, Арыс ау... олдан өсіріле... Қызыл кітабы...

Талас қайыңы

Сирек кездесетің, тар эндемиктік түр. Әзірге тек Ақсу Жабағалы қорығынан (Оңтүстік-Қазақстан облысы) белгілі. Таулы өзен сайларында, жылғалар мен бұтақтар маңында кездеседі. Аппақ қардай қабығы мен ірі тісті жиектелген жапыраұтары бар өте әдемі ағаш.

Sue B